

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

МИНИСТЕРСТВО НА ФИНАНСИТЕ

РАМКОВА ПОЗИЦИЯ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ПОЗИЦИЯ ОТНОСНО: Насоки относно определени мерки за държавна помощ в контекста на системата за търговия с емисии след 2021 г. (Насоките за СТЕ/Насоките)

ТЕКСТ НА РАМКОВАТА ПОЗИЦИЯ:

Република България приветства предприетите стъпки от Европейската комисия (ЕК/Комисията) за преразглеждане на действащите Насоки, които са със срок на прилагане до 31.12.2020 г. Същевременно новите Насоки за периода до 2030 г. не могат да се разглеждат изолирано и извън контекста на Европейската зелена сделка, представен от ЕК на 11.12.2019 г. На тази основа изразяваме принципни бележки и коментари, както следва:

1. Предвижда се през лятото на 2020 г. ЕК да представи план с оценка на въздействието за повишаване на целта на ЕС в областта на климата до 2030 г. за намаляване с най-малко 50 и до 55% на емисиите на парникови газове на ЕС, в сравнение с нивата от 1990 г. Съгласно Рамковата позиция на България по отношение на Зелената сделка, запазването на целта на ЕС на 40 % намаление на емисиите на парникови газове до 2030 г., в сравнение с 1990 г., е червена линия за страната ни. България подкрепя общоевропейска цел за постигане на климатична неутралност на ЕС до 2050 г., но не трябва да се пропуска, че разработването на набора от политики, които трябва да доведат до тази дълбока трансформация на европейската икономика, с цел нейното устойчиво бъдеще, е предстоящо. На първо място сред тях поставяме промишлената стратегия, която предстои да бъде представена. Същото се отнася и до планираното преразглеждане на Европейската схема за търговия с квоти за емисии на парникови газове (ЕСТЕ), още повече, че неотдавна тя бе ревизирана. Дори и в настоящия си вид ЕСТЕ вече представлява проблем за индустрията, поради увеличаващата се цена на квотите за емисии и намаляващото количество на безплатните квоти. Основен въпрос за нас е и **изтичането на въглерод, предвид факта, че България е външна граница за ЕС.** Доколкото принципите на Зелената сделка не са правно обвързващи за част от нашите съседни страни, е необходимо **да се минимизира рискът от загуба на конкурентоспособност на нашата икономика.** Ето защо България счита, че е необходим целенасочен подход на ниво ЕС за справяне с това сериозно предизвикателство. България твърдо вярва, че новият механизъм за корекция на въглеродните емисии на границите не трябва да замени механизма в Европейската система за търговия, а да бъде в допълнителен към него. Категорично считаме, че по никакъв начин не трябва да се застрашава конкурентоспособността на ЕС, нито растежът на икономиката.

2. На този етап липсва и оценка на въздействието на тези нови политики и инструменти за планираната трансформация на икономиката. По тази причина, на този етап е трудно да се оцени въздействието на някои ключови нови аспекти на новите Насоки за периода до 2030 г., свързани с предоставяне на помощ за компенсиране на непреките разходи за емисии в цените

на електрическата енергия за предприятия от сектори, изложени на риск от “изтичане на въглерод”.

3. От решаващо значение е да се установи, доколко други страни извън ЕС, имащи ключово значение по отношение на климата в глобален план, ще повишат нивото на своите амбиции. Това ще бъде факт едва в края на настоящата година, когато ще се състои 26-та среща на страните по Рамковата конвенция на ООН за климата (COP26). При липса на адекватен отговор от страна на тези големи икономики, това ще доведе до сериозни последици за икономиката на ЕС.

4. В Зелената сделка е отделено специално внимание на промишлените енергоинтензивни отрасли, като стоманодобив, производство на цимент, химикали, както и на някои ресурсно интензивни сектори, като електроника, текстилна индустрия, строителство и пластмаса. Подчертава се тяхната значимост за европейската икономика, тъй като предлагат ключови вериги за създаване на стойност. Анализите на създадената от ЕК Експертна група на високо равнище показват, че за постигане на неутралност по отношение на климата, са необходими поне 25 години на преход, като за целта следва да се осъществят законодателни и структурни промени в следващите 5 години.

5. Декарбонизацията на индустрията е пряко свързана с разработването на нови енергийни технологии, с оглед осигуряването на чиста, достъпна и сигурна енергия, както и на качествено нови производствени технологии с оглед оползотворяване на потенциала на процесните емисии. Част от тези възможни технологии за базовите енергоемки отрасли са с ниска степен на готовност за пазарна реализация, като някои дори не са преминали през етап на пилотна реализация с оглед доказване на тяхната ефективност. В Зелената сделка е подчертано, че промишлеността на ЕС се нуждае от “пионери в областта на климата и ресурсите”, които да разработят до 2030 г. първите търговски приложения на новите революционни технологии в ключовите промишлени сектори.

6. За постигането на нулеви нетни емисии до 2050 г. е необходимо да се мобилизират значителни публични и частни инвестиции. Това е решаваща предпоставка за успеха на планираната трансформация. За целта обаче следва да се гарантира дългосрочна сигурност и регулаторна предвидимост за инвеститорите, както и подходяща финансова рамка, ресурси и стимули за успешен пазарно ориентиран преход. Това трябва да се направи по такъв начин, че да се насърчат разходите и инвестициите в прехода чрез такива технологии, чието разработване и внедряване да се извърши плавно във времето.

7. Принципно подкрепяме целите, които се залагат с предоставянето на държавна помощ в контекста на ЕСТЕ съгласно чл.10а, параграф 6 от Директива 2003/87/ЕО. Във връзка с изложените по-горе съображения, обаче, считаме, че на този етап липсва достатъчна яснота по отношение на принципите за предоставяне на помощта. В тази връзка сме силно обезпокоени и от чувствителното редуциране на списъка на допустимите сектори в Насоките. Също така някои от изброените енергоинтензивни отрасли, обект на специално внимание от страна на Комисията в Зелената сделка, които са обосновали своето място в списъка на допустимите сектори още на този етап (като например циментовата индустрия, мед, стъкло, керамични продукти, добив на минерали), не са включени и в списъка към Насоките за времето до 2030 г. Това, общо взето, са и енергоинтензивните индустрии, при които повишението на цените на квотите за емисии на парникови газове имат най-голям отрицателен ефект. Следва да се има предвид, че някои от тези сектори формират значителна част от износа и БВП на страната, което ще повлияе негативно на цялата икономика. В резултат на това, считаме, че ще се увеличи рискът от изместване на въглеродни емисии в трети страни, още повече, че България е гранична държава членка (ДЧ) на ЕС.

8. Изискването за инсталиране на място на съоръжения за производство на електрическа енергия от ВЕИ за собствено потребление (покриващо поне 50 % от

електроенергията за собствени нужди) или влагане на поне 80 % от средствата от помощта в проект за съществено намаляване на емисиите на парникови газове, разглеждаме като препоръчителни алтернативни мерки.

9. Не на последно място, продължава да липсва яснота и конкретен отговор дали ще бъдат разработени други Насоки за Фонда за иновации и Фонда за справедлив преход, предвид обстоятелството, че те не са включени в настоящия проект. Не става ясно и как стои въпросът с държавните помощи по отношение на тези фондове. За България този въпрос е изключително важен и нуждаещ се от допълнителни пояснения от страна на ЕК. Фондът за справедлив преход е източник на финансиране, по който следва да могат да се прилагат всички възможни режими помощ според заложените в териториалните планове мерки, в т.ч. Регламента за обявяване на някои категории помощи за съвместими с вътрешния пазар (ОРГО), де минимис, Насоките относно държавната помощ за опазване на околната среда и за енергетика, Решение 2010/787/ЕС на Съвета от 10 декември 2010 г. относно държавната помощ за улесняване на закриването на неконкурентоспособни въглищни мини, и др. В този контекст считаме, че ще бъде необходимо актуализиране на тези режими, с цел правилата за държавна помощ да бъдат направени по-гъвкави за да се улесняват максимално инвестициите, свързани с адаптиране на енергийните системи и гарантиране сигурността на доставките на енергия.

Във връзка с гореизложеното и осигуряването в максимална степен постигането на баланс между амбициозните цели на ЕС по отношение на климата и необходимостта от запазване конкурентоспособността на промишлеността, особено на началния етап на трансформация, считаме:

- Необходим е допълнителен диалог с енергоинтензивните и други индустрии, особено с потенциално изложените на риск от “изтичане на въглерод”, относно начините и възможностите за трансформиране, включително на държавна помощ, в контекста на ЕСТЕ, съгласно Насоките до 2030 г., така че да допринесат за постигане на общоевропейските цели за неутрална по отношение на климата икономика до 2050 г.
- За началния етап на прилагане на Насоките (не по-малко от 2 години) да се продължи прилагането на принципите и условията за предоставяне на държавна помощ, регламентирани с действащите Насоки относно определени мерки в контекста на ЕСТЕ след 2012 г. В рамките на този период ще имаме отговор на всички основни въпроси, неясни към момента, още повече, че със Зелената сделка ЕК заявява своята готовност да преразгледа мерките срещу “изтичане на въглерод”, особено ако не получи необходимата подкрепа в рамките на COP 26. Такъв подход би бил балансиран и справедлив, особено като се има предвид, че Комисията вече заяви намеренията си за удължаване срока на действие на Насоките относно държавните помощи за опазване на околната среда и за енергетиката и някои други категории държавни помощи.
- С предстоящото предложение за механизъм за корекция на въглеродните емисии на границите на ЕС, да бъдат обхванати всички застрашени сектори, при което това да не бъде за сметка, а да допълва предвидения в ЕСТЕ механизъм за справяне с риска от “изтичане на въглерод” посредством разпределение на безплатни квоти (тази позиция е заявена и в Рамковата позиция на България относно Зелената сделка).
- Не на последно място, настояваме ЕК да публикува секторните анализи и съответните досиета на оценените сектори, тъй като без тази информация за секторите е невъзможно да се участва пълноценно в общественото обсъждане. Съответно срокът за обществено обсъждане следва да бъде преизчислен от ЕК, отчитайки момента на предоставяне на достъп до посочената информация.

Като конкретни бележки по проекта на Насоките, предлагаме да вземете под внимание следните предложения:

Реф. Параграф 3.2. Помощ, свързана с безплатно предоставяне на квоти през преходен период, с цел модернизация на производството на електроенергия:

- **Точка 42(в) i** Необходимо е да се предоставят определения за понятията „значителна степен на намаление на емисиите на CO₂“ и как се определя „мащабът на проекта“ (да се уточни дали мащабът е финансов или технически параметър). Необходимо е да се уточни, чия е отговорността да „определи предварително“ тези два параметъра. В случай че това е отговорност на ДЧ, критериите са публично достъпни и прозрачни, или трябва да се очаква, че същите ще бъдат посочени от ЕК.
- **Точка 44** предвижда използване на референтна ставка на Комисията за дисконтиране на стойността на инвестициите във времето. Моля, пояснете дали това е процентът на дисконтиране, определен в Регламент (ЕК) № 271/2008 на Комисията от 30 януари 2008 г. за изменение на Регламент (ЕК) № 794/2004 за прилагането на Регламент (ЕК) № 659 Регламент на Съвета/1999 за определяне на подробни правила за прилагането на член 93 от Договора за създаване на Европейската общност. Ако се предвижда различен дисконтов процент, моля, пояснете как и кой да го установи. Той също така е публично достъпен.

Реф. Раздел 4. Оценка

- **Точка 51** Използвани са термини „големи бюджети за помощ“, „нови характеристики“, „значителни промени на пазара, технологиите или регулаторните правила“. Считаме, че са необходими определения за тези понятия, за да се осигури еднакво третиране на проектите във всички ДЧ.

Реф. Раздел 5. Енергийни обследвания и системи за управление на енергията

- **Точка 54 а)** Като се има предвид, че общият живот на индустриалното оборудване и енергийната инфраструктура е 25 години (и това се отнася не само за конвенционалните механизми за производство, но и за иновативните инсталации), необходимият период на възвръщане на инвестициите от 5 години, за прилагане на препоръките от доклада за енергийно обследване, са сравнително малко. За да се постигне намаляване на емисиите на CO₂ от предприятията, считаме, че е необходим период на изплащане от поне 10 години.
- **Точка 54 с)** Необходима е дефиниция за термина „доста под“ приложимия показател, използван за безвъзмездно предоставяне на квоти в схемата на ЕС за търговия с емисии. Следва да се уточни в процент или в абсолютна стойност ще е критерият.